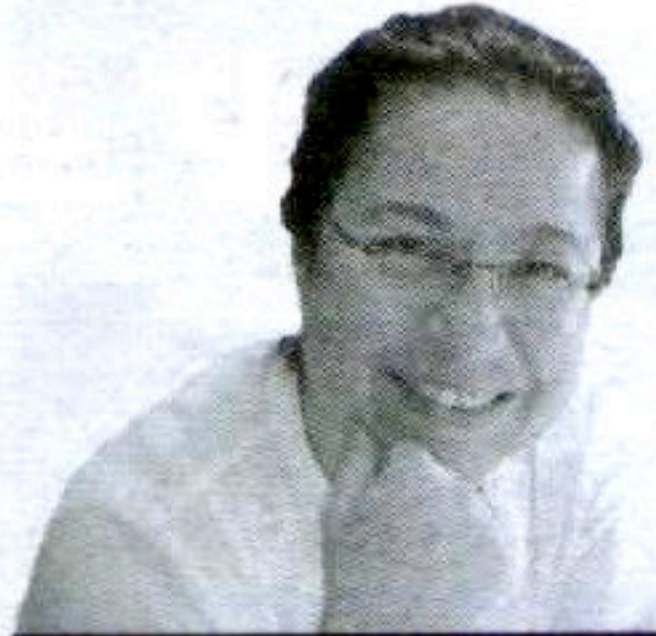

En tutkulu okur çocuklar

Büyük yayıncıların çocuk edebiyatına, çocuk kitaplarına kapılarını daha fazla açması, dünyada yayıncılığın bu en renkli yüzünün, farklı dinamikler içeren

gücünün keşfiyle ilgilidir kuşkusuz.

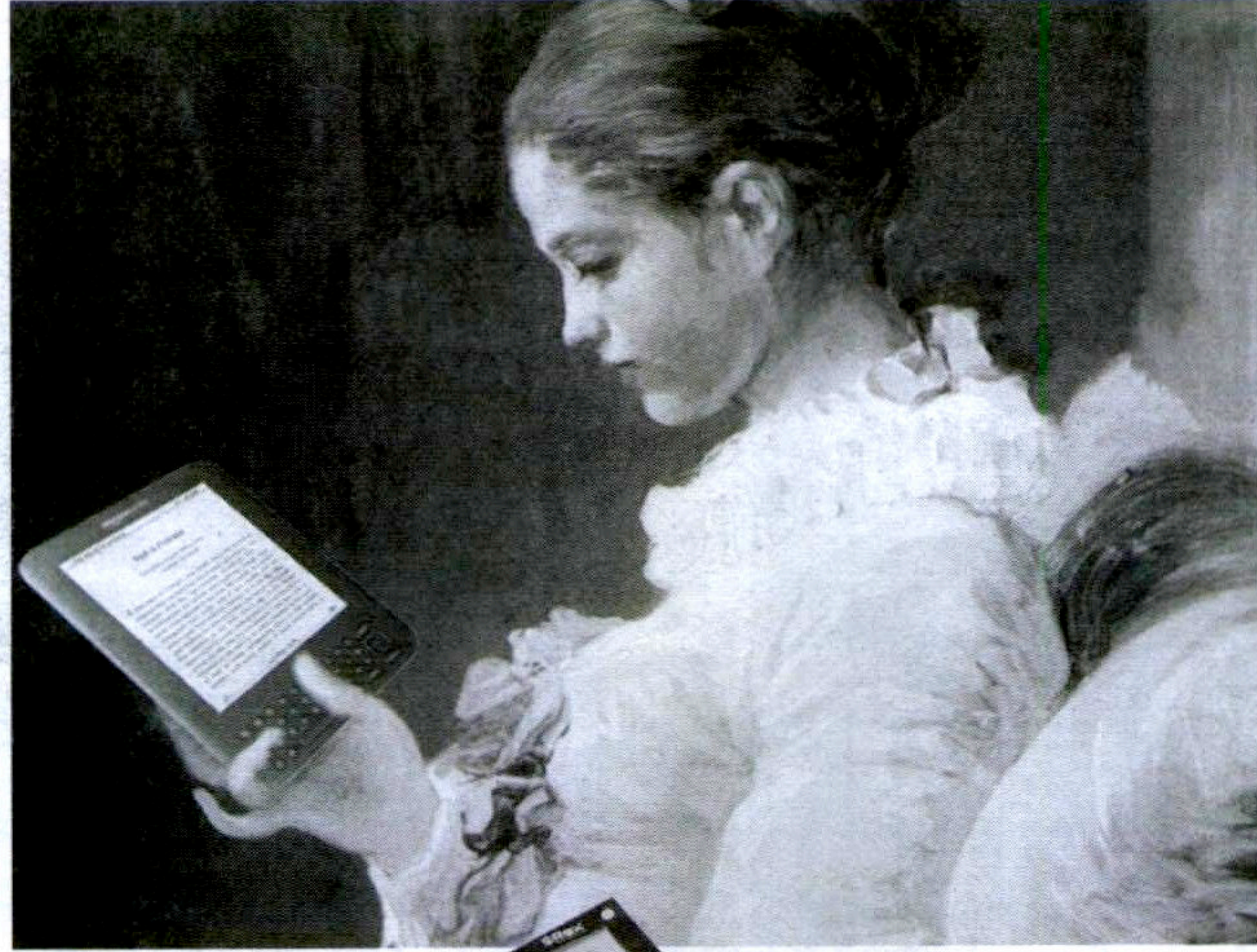

Müren BEYKAN murenbeykan@superonline.com

Bilen bilir, yurtdışında kitap fuarı denince, bizdeki gibi kitap satılan sergenler değil, yayıncıların ve ajansların kitaplarının teliflerini pazarladıkları "ofis stantlar" söz konusudur. Ve her yıl yurtdışı kitap fuarlarını cazip kılan sorular da şunlar olur genelde: Yayıncılık dünyada ne yöne rota kırıldı ya da kırma eğiliminde? Yayıncılar ekonominin darboğazlarında edebiyatı ne biçimlere sokuyor, teknolojiyle evlilikleri nelere gebe? Teknoloji, edebiyatı bizim izleyebildiğimizden daha hızlı ve daha derinden başkalaştırdı. Ve tabii, son yılların en önemli konusu: E-kitaplar. Okuyucular, telif meseleleri, güvenlik sistemleri, dağıtım kanalları, yani bambaşkaşan bir "kitap" dünyası. Bu yıl fuarlarda e-kitabın kendinden çok, "okuyucular" tanıtılıyordu. Çoklu fonksiyonlu okuyucular aranıyor, pek çok ülke yayıncısı bunlarla ilgileniyordu. Yayıncının da, yazarın da e-kitapla imtihanı gelecekte daha izlenebilir hale gelecek besebelli. Fuar salonlarından izlenimlerimiz, teknolojik gelişmenin, değişimin sıkı yansıdığı alanlardan birinin çocuk edebiyatı olduğu yönünde. Değil mi ki, teknolojiye en açık olanlardır yarının büyükleri, onların eline geçecek her "ürün" gibi edebiyat eseri de yeni çağa ayak uydurmalıdır, uydurmuştur da; kaçış yok!

FUARI ÇOCUKLAR DOLDURDU

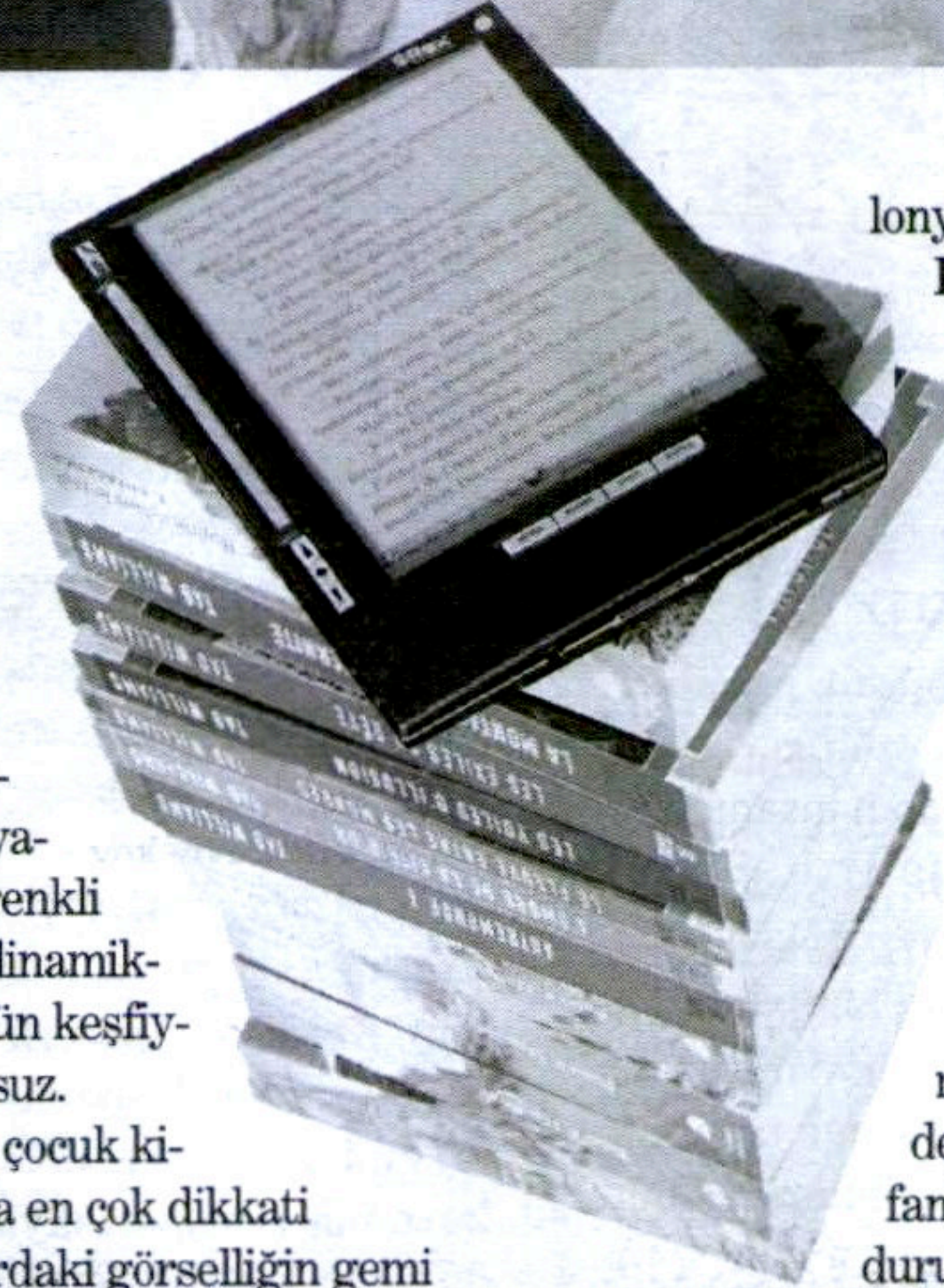
Bu yıl 10-14 Ekim tarihlerinde gerçekleşen ve Avrupa'daki ekonomik kriz beklentisinin hayli gölgelediği Frankfurt Kitap Fuarı'nda, sektörde, 2009'daki büyük krizdekine yaklaşan durgunluğun resmi, تنها salonlardı. Ancak, ana resme inat, çocuk ve gençlik edebiyatı yayıncılarının toplu olarak yer aldığı salon

tüm fuar boyunca kalabalık ve hareketliydi. Türkiye'de de büyük yayıncıların çocuk edebiyatına, çocuk kitaplarına kapılarını daha fazla açması, genel anlamda dünyada yayıncılığın bu en renkli yüzünün, farklı dinamikler içeren gücünün keşfiyle ilgilidir kuşkusuz.

Frankfurt'ta çocuk kitapları salonunda en çok dikkati çekense, kitaplardaki görselliğin gemi azağına almasıydı denebilir. Yakında, kitabın daha ilk sayfasını açtığımız anda üç-boyutluluk kazanacak, neredeyse sayfalarından çıkıp karşımıza dikilecek kahramanlara hazır olalım. Çocuğun, gencin albenili bir teknolojik sunumla alıştırıldığı görsellik edebiyatta etkisini artırıyor. Uzun süredir, fanatik okurlarının etkili düşkünlüğüyle dikkat çeken çizgi romanlara artık yayıncıların daha fazla yatırım yaptığını da paylaşmalı. "Graphic novel" adıyla tanımlanan kitaplar, her yaşta okuru, öncelikle Klasikler'le buluşturma görevini üstlenmiş görünüyor. Ancak edebiyatın hemen her türünde çeşitlenen ve çizimleriyle, baskı kalitesiyle göz alan çizgi romanlar, ülkemizde hedeflenen satış rakamlarına ulaşamadı görünse de, zaman lehlerine işleyecek benzer.

Geçen mart ayında Uluslararası Bo-

lonya (Bologna) Çocuk Kitapları Fuarı'nda da dikkat çekiciydi, ekimde Frankfurt'ta iyice tescillendi: Fantastik ve bilimkurgu romanlar çocuklara sunulan en geniş yelpazeyi oluşturuyor. Epik fantastik denebilecek kitaplar rafları kaplıyor.

"Taht Oyunları" (Game of Thrones) neredeyse başlı başına bir fantastik dünya yaratmış durumda. Hatırlatalım:

Amerikalı yazar George R. R. Martin'in ilk kez 1996'da yayımlanan "Buz ve Ateşin Şarkısı" adlı romanı, 2011'de "Taht Oyunları" adıyla televizyon dizisi halinde projelendirildi. Sert Starklar'ın, onlardan da sert düşmanlarının entrikalarıyla amansız mücadelesi dünyayı soğuğa kesti; yaratılan haşın gerçekliğin ortaçağa mesnetlenen destansı havası izleyiciyi yakaladı. Dizi kısa zamanda filme çekildi, oyuncuları ünlendi; yan ürünler gecikmedi, kart ve masa oyunları üretildi; çizgi romanlar raflarda yerini aldı. Frankfurt'ta görülen o ki, yayıncılar bu tarihsel fantastik tarzın çeşitlenmeleriyle çocuklara geniş bir yelpaze sunmaktalar.

MESAJISIZ KİTABA ÖDÜL

Edebiyat alanının saygın ödülllerinden, Almanca'ya çevrilmiş herhangi bir

dildeki çocuk ya da gençlik edebiyatı kitabına verilen Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü'nün fuar sırasında açıklanan sonucu şaşırttı: Ödül, 1982 doğumlu Alman yazar ve sinemacı Finn-Ole Heinrich'in, İzlanda kökenli Norveçli illüstratör R-n Flygenring'in desenleriyle canlanan, Frerk, du Zwerg! (Frerik, Seni Cüce!) adlı kitabına değer görüldü. Şaşırtıcı olan, seçici kurulun karar gerekçesiydi. Kurul, bu resimli kitabı eğlenceli olduğu ve özellikle hiç "mesaj" içermediği için seçtiğini vurgulamıştı. Değil açık, gizli didaktik söylemlili kitapların da itici bulunmaya başladığına güçlü bir örnek oluşturdu bu ödül kuşkusuz. Nihayet!

Tüm bu gelişmeler, tartışmalar en çok Batı dillerinde yayımlanmış kitaplar dünyasında etkili; bunu özellikle belirtmeli. Doğu ülkelerinde, Türki cumhuriyetlerde çocuk kitapları manzarası, dikkat çekici renkliliğe doğru değişmiyor henüz. Ama Uzakdoğu'nun yükselişi izlenmeye değer verilerle dolu. Gençlik kitaplarına az daha ayrıntılı bakınca, İtalya aşk romanlarında açık ara önde gidiyor yine, yayınevleri romantizmle iç içe mafya temalı romanlara devam ediyor. İspanya'da siber-fantastik kurgular göze daha çok çarparken, Kuzey ülkelerinde suç ağırlıklı gençlik romanları ön planda. Ve diziler, diziler... Çocuk ve gençlik edebiyatı bu yıl gerek Bolonya'da gerekse Frankfurt'ta dizilerle uzayıp giden bir pazarlama geleneğinin esiri olmayı sürdürüyor. Tek kitapların sayısı ciddi oranda az. Ve her yayınevinin yakınması: Öğlanlar ve delikanlılar az okuyor!

Bizde de öyle. Sık sık dile getirilen bu gerçeği aşmak için ON8 markasının çabasına edebiyatta yeni yeni gençlik açılımları eklenecek umudundayım. Bizde daha ziyade, nedense olumsuzlanarak tartışılma eğilimi olduğunu şaşırtarak izlediğim "gençlik" kitapları, geçen yıllardan farklı bir çıkış yansıtmıyorlar: Bu yıl da distopyalar gençlerin vazgeçilmezleri; vampir, melek ve zombisiz kurguların sayısı gerçekten az. Bunların çoğu ya kızların okuduğu romantik kitaplar ya da macera kitapları.

İki gün sonra başlayacak ve "Çocukluğum Yurdumdur" temasıyla özellikle küçük izleyicilerini kucaklayacak 31. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı'na bu bilgiler cebimizde gidersek, ülkemizdeki tabloyu değerlendirmede daha çabuk yol alırız umarım. Fuarın bu yılki onur konuğu, en çok okunan, en çok sevilen çocuk kitabı yazarlarımızdan sevgili Gülten Dayıoğlu'nu kutlamak da mutlu bir sans olacak bizlere.